

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. 614941

Aan de voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Dienstonderdeel: Directie Integratie Europa

Datum: 17 maart 1981

Onderwerp: Tussenbalans van het Nederlandse
voorzitterschap

Kenmerk: DIE-80623

./.

Ingevolge het verzoek van de voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, zend ik bijgaand een notitie houdende een tussenbalans van het Nederlandse voorzitterschap van de Raad der Europese Gemeenschappen. Deze notitie, waarin de resultaten van de Raad van 16/17 maart 1981 zijn verwerkt, zal kunnen dienen voor het overleg met de vaste commissie dat is voorzien op 25 maart a.s..

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

Een tussenbalans van het Nederlands voorzitterschap van de Raad van EG

Een terugblik op de eerste maanden van het Nederlands voorzitterschap op dit moment zal noodzakelijkerwijs een betrekkelijk globaal karakter hebben. Allereerst ontbreekt de afstand om, vanuit lopende voorzittersactiviteiten, de geboekte voortgang voldoende te kunnen analyseren. Het is voorts nog te vroeg om te kunnen beoordelen of bepaalde inspanningen van het voorzitterschap in de toekomst tot resultaten zullen leiden, juist waar een aantal belangrijke dossiers, waaronder de herstructurering van de begroting, zich nog in een beginfase van ontwikkeling bevinden. Bovendien kwam deze notitie tot stand aan de vooravond van de eerste zitting van de Europese Raad gedurende het Nederlandse voorzitterschap, een bijeenkomst waarvan, naar gehoopt mag worden, impulsen op de gang van zaken zullen uitgaan. Niettemin kan het volgende voorlopig oordeel over de achterliggende tien weken gegeven worden. De Nota inzake het voorzitterschap die op 11 november 1980 aan de Kamer werd aangeboden (Tweede Kamer zitting 1980-1981, 16211, nr.14) dient hierbij als leidraad.

In het algemeen kan worden vastgesteld dat het voorzitterschap onder bewogen omstandigheden een aanvang heeft genomen. Op 1 januari 1981 moest het Luxemburgse voorzitterschap, ondanks de aanzienlijke inspanningen die dat land zich had getroost, onvermijdelijk een aantal onopgeloste vraagstukken aan Nederland overlaten. Zo werd het jaar ingegaan met een ernstig geschil tussen enkele leden van de Raad en de Instellingen van de Gemeenschap over het al dan niet rechtsgeldige karakter van de aanvullende begroting voor 1980 en de begroting 1981. In het beperkte bestek van deze notitie moge voorbijgegaan worden aan de inhoudelijke kanten van dit gecompliceerde conflict. Wel kan worden vastgesteld dat het voorzitterschap zich veel moeite gegeven heeft om escalatie van dit conflict tegen te gaan en om een oplossing te bereiken. De bemoeienissen van

voorzitterschap hebben tot dusverre niet tot resultaten geleid. Aangezien als gevolg van de strakke houding van sommige lidstaten een compromis alleen ten koste van het Europese Parlement had kunnen worden bereikt, zijn de bemiddelingspogingen voorlopig opgeschort. Zij zullen worden hervat zodra nieuwe elementen zichtbaar worden die hoop op succes kunnen rechtvaardigen. Inmiddels heeft, zoals bekend, de Commissie een drietal lidstaten met een Hofprocedure bedreigd.

Het voorzitterschap had tevens te maken met een nieuwe Commissie, die weliswaar deels uit veteranen van de Commissie Jenkins bestond, maar die toch met aanloopmoeilijkheden te kampen had. De samenwerking tussen het voorzitterschap en de Commissie ontwikkelde zich overigens bevredigend. Een ernstige slag was het plotselinge overlijden van Commissaris Gundelach, wiens kennis en ervaring met betrekking tot de centrale dossiers betreffende de landbouw, de herstructurering van de begroting en het visserijbeleid, pijnlijk worden gemist. In dit stadium kan slechts worden gegist naar het mogelijke effect van Gundelach's overlijden op de besluitvorming in deze sectoren. Ook vergde de toetreding van Griekenland als tiende lid van de Gemeenschap de nodige aandacht, alhoewel kan worden gesteld dat de Grieken tot dusver op bekwame en loyale wijze hun plaats onder de Tien hebben ingenomen.

Werkgroepen, het Comité van Permanente Vertegenwoordigers en de Raad, ondervonden gedurende de eerste maanden van het jaar in toenemende mate hinder van stakingen en werkonderbrekingen, waartoe het personeel had besloten in december 1980. Aan de vertraging in de werkzaamheden kwam een eind, nadat in een succesvolle ontmoeting met enkele vertegenwoordigers van het personeel op 17 februari de sfeer was verbeterd. Het voorzitterschap streeft ernaar om soortgelijke problemen voortaan te vermijden, door een methode van aanpassing van de EG-salarissen vast te doen

stellen, waardoor op objectieve wijze, in redelijke verhouding tot de nationale salarissen en na inhoudsvol overleg met het personeel, jaarlijks een passend salarisbesluit genomen kan worden.

Ten slotte moet worden gewezen op de verslechterende economische toestand die op vele dossiers een schaduw werpt. Het meest concreet is dit tot uitdrukking gekomen bij de staalproblematiek, een terrein waar het Nederlands voorzitterschap zich bijzonder heeft ingespannen. De Staalraad van 3 maart heeft de grondslag gelegd voor verdergaande besluitvorming in de komende maanden. In de landbouwsector ziet er het er naar uit dat het Nederlandse voorzitterschap een belangrijk succes zal kunnen boeken - indien althans Italiaanse bezwaren van het laatste ogenblik kunnen worden opgelost - door overeenstemming te bereiken over een pakket van lang slepende dossiers betreffende een reeks van invoermaatregelen ten gunste van derde landen, de nieuwe suikermarktordening en structuurmaatregelen in de landbouw. Helaas ontging ons tot dusver, ondanks hardnekkige pogingen, succes op het gebied van de visserij.

Uit het voorafgaande moge blijken dat het voorzitterschap tot dusverre te maken heeft gehad met een aantal deels onverwachte gebeurtenissen, die een sterk beroep op de flexibiliteit en het improvisatievermogen hebben gedaan. Daarnaast vergt de voorbereiding op toekomstige besluitvorming inzake belangrijke vraagstukken een grote mate van volharding en geduld, alsmede een adequate organisatie van de werkzaamheden.

Hieronder volgt een korte beoordeling van de resultaten op een aantal belangrijke beleids-terreinen, alsmede - voorzover mogelijk - een prognose van ontwikkelingen in de periode tot aan het einde van het Nederlandse voorzitterschap.

Herstructurering

Het voorzitterschap geeft zich veel moeite voornamelijk door het onderhouden van ondershandse contacten, onder meer met de Europese Commissie, om de weg te effenen voor vlotte en effectieve besluitvorming op het moment dat de Commissie haar voorstellen ter uitvoering van de Raadsbesluiten van 30 mei 1980 heeft voorgelegd. Ook wordt door Nederland getracht te voorkomen dat besluiten worden genomen, die de herstructureringsdiscussie kunnen bemoeilijken danwel deze in een bepaalde richting te prejudiciëren. De regering streeft naar een eerste, mogelijk reeds bepalende, discussie over de herstructurering in de Europese Raad van juni a.s..

Institutionele aspecten

Het voorzitterschap heeft aan diverse bijeenkomsten van het Europese Parlement, zowel commissies als plenaire vergaderingen, deelgenomen, teneinde van de belangstelling voor de parlementaire werkzaamheden blijk te geven. Eerder is al vermeld dat het voorzitterschap aan de begrotingsbevoegdheden van het Europese Parlement zwaarwegende betekenis heeft gegeven bij het zoeken naar een politieke oplossing voor het conflict over de begroting 1980. Deze lijn zal worden voortgezet.

Het voorzitterschap heeft ingevoerd, dat de Raad speciale aandacht besteedt aan de resoluties die het Europese Parlement op eigen initiatief heeft opgesteld. De Raad beperkt zich niet tot kennisneming, maar gaat tevens na op welke wijze dergelijke resoluties de grondslag kunnen vormen voor nieuw Gemeenschapsbeleid, zonder hierbij te treden in het initiatiefrecht van de Commissie. Het voorzitterschap heeft de leiding van de onderhandelingen tussen de lidstaten over de kwestie van de zetel van de Gemeenschappen overgenomen en inventariseert thans de standpunten. Getracht wordt om vóór de door het Europese Parlement aangegeven datum van 15 juni 1981 de besprekingen over een regeling van de zetelkwestie af te ronden. De samenstelling van het Hof van Justitie vormde eveneens een - relatief - hewerkelijk - onderwerp van zorg voor het voorzitterschap. De besluitvorming over de inwilliging van het verzoek van het Hof voor een extra advocaat-generaal is afgerond. De vijfde Advocaat-Generaal zal een Nederlander zijn.

Intern beleid

Naast herstructurering zal in het eerste halfjaar veel aandacht vallen op sociaal-economische vraagstukken en op de vraag in hoeverre oplossingen op dat gebied worden nagestreefd in communautair verband. Veel zal afhangen van de resultaten van de Europese Raad te Maastricht, waar de slechte economische situatie, de werkgelegenheid en de hoge inflatie de hoofdmoot van de agenda lijken te zullen vormen.

De Ecofinraad van 16 maart heeft op dit punt de nodige voorbereidende besprekingen gevoerd. Met de Commissie is overleg gevoerd over het economisch beleid van de Gemeenschap, mede met het oog op de gecombineerde Raadszitting van bewindslieden van Economische Zaken, Financiën en Sociale Zaken

(de zg. Jumboraad) waarvoor een gedegen voorbereiding onontbeerlijk is. Tot dusver heeft de Commissie daartoe nog geen documenten overgelegd.

De Ecofin van 16 februari 1981 heeft besloten tot een aanpassing van het mechanisme van de Gemeenschapsleningen (de zg. oliefaciliteit) in het kader van de "recycling" van betalingsbalansoverschotten. Mededinging en industriebeleid krijgen veel aandacht. De rondreis van minister Van Aardenne langs de EEG-hoofdsteden bevestigde dat er behoefte bestaat bij de diverse lidstaten om het vraagstuk van mededingings- en industriebeleid, alsmede de problemen m.b.t. de sectoren staal, textiel, auto-industrie en telematica te bespreken tijdens een informele bijeenkomst van de ministers van industrie (7 april a.s. te Groningen). Uit een bezoek van commissaris Andriessen aan Nederland op 27 februari bleek voorts dat het disciplineren en het meer doorzichtig maken van hulp- en steunmaatregelen hoog op de prioriteitenlijst van de Commissie staan. Het voorzitterschap onderschrijft dit doel ten volle en zet zich in om, samen met de Commissie, communautaire beleidsvorming terzake te stimuleren. In dit verband moet ook gewezen worden op de staalsector. De Staalraad van 3 maart jl. heeft een belangrijk principebesluit genomen over de noodzakelijke herstructurering van de Europese staalindustrie, die in juli 1983 voltooid moet zijn; hierna zal geen nationale steun voor deze industrie meer geoorloofd zijn. Op 26 maart werken de ministers hun principebesluit verder uit. Tot dat moment vindt intensief overleg op ambtelijk niveau plaats tussen de lidstaten en het bedrijfsleven. Het behoeft geen betoog dat de regering het vinden van verdragmatige oplossingen voor de ernstige staalcrisis als één van de prioriteiten van het voorzitterschap beschouwt. De risico's die voor de EGKS verbonden zijn aan eventuele nationale maatregelen bijv. m.b.t. het intra-verkeer, zijn immers aanzienlijk.

In de eerste maanden van het voorzitterschap is voorts veel voorbereidend werk verricht voor twee zittingen van de Vervoersraad, culminerend in een informele bijeenkomst van de ministers in Amsterdam op 16 februari jl. Doel van deze bijeenkomst was in het bijzonder een open gesprek te hebben over de oriëntatie van de gemeenschappelijke vervoerpolitiek en na te gaan op welke punten in de komende jaren voortgang kan worden gechoekt. Uit deze bespreking is naar voren gekomen dat de volgende punten rijp zijn voor de Vervoersraad van 26 maart a.s.:

- prioriteitenprogramma
- spoorwegbeleid
- grensfacilitatie
- infrastructurele steun, m.n. het Nederlandse voorstel dit te beperken tot het gecombineerd vervoer en grensafhandelingen
- uitbreiding "monitoring system" d.w.z. observatie van zeeschepen "met onduidelijke prijsstelling".

Hoogstwaarschijnlijk zullen op de Raad van 18 juni a.s. de volgende onderwerpen aan de orde komen:

- havenstaatcontrole
- maten en gewichten
- technische voorschriften binnenvaart
- marktwaarneming.

Op het gebied van de interne markt kan de vaststelling van het belangrijke Tweede Consumentenprogramma dezer dagen tegemoet worden gezien. In de Algemene Raad van 16 maart jl. is voorts aanzienlijke voortgang gemaakt m.b.t. de slepende kwestie van het Europese Paspoort, dat aan de onderdanen van de lidstaten een tastbaar bewijs van de voortgang van de Europese eenwording kan bieden.

Overwogen is een Raadszitting te wijden aan onderwerpen op het gebied van de volkgezondheid. Aangezien echter verwacht wordt dat de zg. ontwerp-huisartsenrichtlijn pas tegen het einde van het Nederlandse voorzitterschap bij de Raad zal worden gedeponereerd en er geen andere Commissie-voorstellen op tafel liggen die voor besluitvorming door een speciale Volksgezondheidsraad in aanmerking komen, lijkt het op dit moment niet mogelijk een agenda op te stellen welke het bijeenroepen van een Volksgezondheidsraad rechtvaardigt.

Hier staat tegenover dat de ministers van onderwijs de behoefte gevoelen elkaar nog tijdens het Nederlandse voorzitterschap in een - aanvankelijk niet voorziene - Raadszitting te ontmoeten.

Gedurende de eerste drie maanden van het Nederlandse voorzitterschap van de EG werden met name de volgende milieu-dossiers besproken: de ontwerp-beschikking van de Raad tot instelling van een communautair informatiesysteem ter voorkoming en bestrijding van olieverontreiniging op zee, de ontwerp-richtlijn van de Raad inzake milieu-effectenrapportage, de ontwerp-verordening van de Raad betreffende de toepassing in de Gemeenschap van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantesoorten (de zg. Washington-Convention), en de ontwerp-richtlijn betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoeleinden voor kwiklozingen.

Daarnaast heeft het voorzitterschap bilaterale besprekingen gevoerd met het VK, de BRD, Frankrijk, Italië, België en Luxemburg teneinde te trachten twee dossiers - kwik en de zg. post Seveso-richtlijn - die ook tijdens de laatste EG-Milieuraad onder Luxemburgs voorzitterschap niet konden worden afgerond, te deblokkeren.

Een Milieuraad is voorzien op 11 juni te Luxemburg. Het ligt in het voornemen daar bovengenoemde onderwerpen te behandelen, voorzover zij daarvoor gereed kunnen komen.

Ten slotte vergen het landbouwbeleid en de visserij veel inspanning. De voorrondes omtrent de landbouwprijzen 1981/1982 zijn aangevangen en het voorzitterschap heeft het voornemen zo spoedig mogelijk tot besluitvorming te komen. Het is in dit stadium van de discussies over het prijzenpakket niet zinvol om over de voorzitterschapsactiviteiten meer te zeggen dan dat de Commissievoorstellen door het Voorzitterschap in grote lijnen als een redelijk evenwichtig geheel worden aangemerkt.

Een van de meest arbeidsintensieve dossiers betreft het intern visserijbeleid. Het voorzitterschap heeft enige malen compromisvoorstellen op tafel gelegd, onder meer voor de laatste openstaande kwestie betreffende de toegang tot Britse wateren. Het ligt in het voornemen hiermede door te gaan, teneinde op dit uiterst belangrijke terrein tot een daadwerkelijk communautair beleid te geraken.

Externe betrekkingen

Tot dusver heeft het voorzitterschap zich v.w.b. de externe betrekkingen, en met uitzondering van het EPS, geconcentreerd op een betrekkelijk klein aantal belangrijke dossiers. De toetreding van Spanje kwam aan de orde op de ministeriële conferentie van 16 maart, waarbij de Gemeenschap, mede gezien de recente politieke ontwikkelingen in Spanje, zich uitsprak voor een intensificatie van de onderhandelingen. De minister-president en ondergetekende brachten op 9 en 10 maart een bezoek aan Portugal, dat tevens in het teken van de toetreding stond. Opnieuw is toegezegd zoveel mogelijk dossiers tijdens het Nederlandse voorzitterschap tot afronding te brengen.

In de Middellandsezee-regio werden de nodige toebereidselen getroffen voor de hernieuwing van de binnenkort aflopende Financiële Protocollen met een groot aantal landen. De aanpassing van het akkoord met Joegoslavië aan de Griekse toetreding, met name voor wat betreft de Joegoslavische vleesexporten en het Griekse transitoverkeer, is herhaaldelijk onderwerp van moeizaam overleg tussen de lidstaten geweest, laatstelijk in de Algemene Raad van 17 maart jl..

Speciale vermelding verdienen de betrekkingen met Japan. De Raad van 17 februari stelde een lichte surveillance in t.a.v. Japanse importen binnen de Gemeenschap. De meningen over de aanpak van de sterk onevenwichtige handelsbalans tussen beide handelspartners liepen binnen de EG nogal uiteen. Nederland heeft herhaaldelijk geïnsisteerd op een communautaire benadering. De Raadsverklaring van

17 februari is een stap in die richting. Ondanks aanzienlijke inspanningen is het niet mogelijk gebleken de geplande datum van de Ontwikkelingsraad (31 maart) te handhaven. Uitstel met enige weken lijkt de kans op een inhoudsvolle Raadszitting te vergroten. Het voorzitterschap is voorts actief werkzaam om de EG en de lidstaten vóór eind maart tot ondertekening van de nieuwe cacao-overeenkomst te brengen. Het perspectief daarvoor is goed.